

„Ak píšeme a hovoríme Kréte, veľmi rýchlo zistíme, aké je to ťažké a nemožné opísať toto jedinečné miesto s nespočtými prvkami dejín, kultúry a krás. Možno o nej napísať knihu alebo množstvo článkov, ale z opisov sa s Krétou nedá zoznámiť, Krétu možno len zažiť a užiť si ju ...“ Olof Palme

CESTUJEME NA KRÉTU

TEXT A FOTO/MIROSLAVA DULOVÁ

Malý kostolík pri ceste

Vouliagmeni

Na gréckom ostrove Kréta sa stretávajú tri kontinenty – Európa, Ázia a Afrika. Stopy po ľudskej činnosti archeológovia našli zo stredného mionického obdobia (2100 – 1560 pred n. l.). Od 8. storočia pred n. l. prístav v meste Kamara, dnes Aghios Nikolaos, patril k dôležitému dórske mu mestu Lato, ktorého ruiny sa dodnes zachovali pri meste Kritsa, a počas rímskeho obdobia tu existoval mestský štát. Je známe, že obyvatelia tohto mesta si uctievali dvanásť bohov starých Grékov, najmä bohyňu počatia Eilethiu a boha obchodu Hermesa. V tomto meste vybudovali aj najstaršiu byzantskú kaplnku na Kréte, svätého Nikolausa. Neskôr, keď Arabi, Benátčania a Turci spoznali strategický význam tohto mesta na brehu Stredozemného mora, snažili sa mesto získať, nikdy sa im to však nepodarilo. Benátčania postavili na vršku Kefali pevnosť Mirabello a neskôr podľa pevnosti pomenovali celý okres. Turisti radi navštevujú jazero Vouliagmeni, v ktorom sa údajne kúpali bohyne Aténa a Artemis. Jazero je spojené kanálom s morom a pôsobivé sú červené skaly na jeho brehu. Neďaleko od mesta si možno pozrieť ruiny mesta z obdobia 4. – 2. storo-

čia pred n. l., z ktorých je nádherný výhľad a pri ktorých každý pochopí, prečo Dórovia práve tu pred 3000 rokmi postavili svoje mesto.

Na najznámejšom ostrove pri ostrove Kréta v zálive Elounda navštívime pevnosť Spinalonga, ktorú postavili počas benátskeho obdobia a použili pri tom stavebný materiál zo starej dórskej pevnosti. Počas pokusu Benátčanov vybudovať obranný systém proti Turkom a pirátom Benátčan Luca Michiel položil základy pevnosti v roku 1579. Keď Benátky získali Turci, odovzdali Krétu Turkom, ponechali si však kontrolu nad pevnosťou Spinalonga. Počas obdobia 1669 – 1715 sa na ostrove ukrývali Benátčania, bojovníci odboja, neskôr v meste bývali výlučne moslimovia, ktorí v roku 1903 ostrov opustili, keď ho zmenili na útočisko pre chorých na lepru. To v roku 1957 zatvorili a odvtedy je ostrov neobývaný. Na ostrov premávajú lodičky zo všetkých okolitých mestečiek a počas hodinového pobytu si možno celú pevnosť prezrieť. Mnohí návštevníci by si určite radi odniesli spomienku z tohto veľmi zaujímavého miesta, nič tu však nepredávajú a ešte viac chýba možnosť občerstvenia.

Aghios Nikolaos

prestali používať a dnes bývalé nádrže predstavujú významný biotop pre mnohé druhy vtákov, napríklad pre kormorány. Pláže v zálive Elounda sú naozaj veľmi čisté a aj na miestach s hlbokou vodou vidieť na dne každý kamienok či rybu.

Olous

Neďaleko Eloundy navštívime ruiny mesta Olous z minoického obdobia, ktoré počas pekného počasia vyčnievajú z mora. Mesto sa buď potopilo, alebo ho poškodilo zemetrasenie. Mesto používalo svoje vlastné mince, na jednej strane s bohyňou Artemis – Vritomartys, na druhej strane mincí bol Zeus, hviezdy alebo delfíny.

Obyvatelia Kréty sa tešia veľmi dobrému zdraviu a dožívajú sa vysokého veku. Ich stravovacie návyky sú vzorom pre stravovanie v prostredí Stredozemného mora. Vína z Kréty a známy destilát, raki, liečia dušu a zmysly. Miestne byliny sa využívajú v jedlách a pridávajú im jedinečnú chuť. Rastú tu aj mnohé rastliny, z ktorých sa pripravujú nápoje, ako napríklad diktam (v miestnom nárečí erontas), ktorý raste na strmých svahoch a lieči bolesti žalúdka či hlavy. Pôda a klimatické podmienky prispievajú k výrobe vysokokvalitného olivového oleja. Veľký počet slnečných dní je ideálny pre olivovníky. Väčšina produkcie dosahuje kvalitu „extra panenského“ oleja. Prekvapilo ma, že v obchode s miestnymi produktmi môžu olivový olej potenciálni kupujúci aj ochutnať. Ak stravovanie v hoteli vymeníte za malé reštaurácie na brehu mora, nájdete v nich veľký výber čerstvých a chutných jedál – väčšinou z miestnych produktov. Ak máte radi zeleninu a ryby, budete to mať o niečo ťažšie, pretože vybrať si z dlhého jedálneho lístka nie je vždy jednoduché. Odporúčam ochutnať meze, tradičné jedlo, ktoré podávajú na veľkom tanieri v malých mištičkách. V nich nájdeme ochutenú nátierku z baklažánu, humus alebo humus s mäsom, falafel,

Elounda

Po krátkej jazde z letiska v Heraklione prichádzame do svetoznámeho turistického centra s pieskovými plážami a s čistučkou vodou, do krásneho prostredia hotela Porto Elounda. Eloundu obdivujeme z cesty vysoko nad morom. Kréty získali v roku 1210 Benátčania. Prvýkrát sa názov Elounda spomína v dokumente z roku 1376. Už Benátčania tu vybudovali prvé odsolovacie zariadenia, v roku 1630 ich bolo až 40! Mor-

skú vodu odvádzali do plytkých zberných nádrží „vrastarií“ a tam ju nechali odparovať, ďalej voda s vysokým podielom soli odtekala do ďalšej plytkej a širšej zbernej nádrže „tygania“. Tu sa úplne odparila a na jej dne sa usadila soľ. Soľ sa zoškrabovala špeciálnymi nástrojmi a lopatami sa hromadila na kopy, po usušení sa plnila do vriec a tie sa odvážali do skladu v meste Hiona (názov Hiona je motivovaný snehobielou farbou soli). V roku 1972 sa odsolovacie zariadenia

Mestečko Elounda

Krétsky golfový klub

Olous

fazuľu, taši – nátierku z tahini, cesnaku, soli a citrónovej šťavy, köfte – mäsové guľôčky (jahňacina, cibuľa, korenie), pomleté teľacie mäso a chlieb máčaný v raki, Kibbe Nayye, korenené jahňacie a hovädzie párčky, syr Halloumi nakrájaný na plátky či grilovaný, souvlaki – malé grilované mäsové guľôčky (najčastejšie z jahňaciny), stifado – pomaly varený hovädzí guľáš s cibuľou, cesnakom, rajčinami, škoricou, korením a octom, afelia – kocky z bravčového mäsa marinované vo víne, lountza – grilované údené bravčové, zeleninu – ako napríklad paprika – plnenú ryžou v citrónovej šťave s jahňacím mäsom, sarma – listy hrozna plnené ryžou v citrónovej šťave s jahňacím mäsom, jogurt, olivy, artičoky a caciky.

Heraklion

Odporúčame aj návštevu krétskeho akvária Cretaquarium neďaleko mesta Heraklion, ktoré sa rozprestiera na ploche viac ako 5 000 m² a je súčasťou Thalassocosmosu, v ktorom nájdeme výskumné stredisko, technologické, vzdelávacie a rekreačné za-

Porto Elounda

riadenia. Ak sa návštevníci chcú pozrieť na všetky zvieratá, budú na to potrebovať viac ako hodinu.

Medzi voľnočasovými aktivitami na ostrove Kréta nájdeme všetky tradičné, ako jazda na lodičke, skútri, na lyžiach, lietanie na krídle ľahanom člnom a aj golf. Hrať môže- me na deväťjamkovom súkromnom ihrisku v stredisku Porto Elounda, par 54, dĺžka 1 741 m, poplatok za hru 20 eur. Osem- násťjamkové golfové ihrisko ako na púšti Krétsky golfový klub nájdeme neďaleko

Hersonissosu, par 72, dĺžka majstrovských odpalísk 5 831 m, poplatok za hru 80 eur. Nachádza sa v úžasnej krajine, vysoko v horách a z niektorých jamiok ponúka nezabudnuteľný výhľad na azúrové more. Odporúčame radšej si zobrať viac golfových loptičiek, niektoré náročné jamky skutočne vyžadujú veľké golfové umenie. Golf v Grécku je ešte len na začiatku svojho rozvoja, v súčasnosti možno hrať na menej ako desiatich ihriskách a registrovaných je zatiaľ len okolo dvetisíc golfistov. 10. jesenný pohár Porto Elounda Golf Pro-Am & Cup sa bude konať v Porto Elounda Golf & Spa Resort v termíne 2. – 5. októbra 2014 www.portoelounda.com/en/golf.

Nezabudnite si tento turnaj poznačiť do kalendára, je to výborný tip na rodinnú dovolenku, počas ktorej sa napríklad jeden člen rodiny môže venovať golfu a ďalší si užívajú do sýtosti nádherný pobyt pri mori. Letecké spojenie na Krétu je veľmi pohodlné, po krátkom prestupe v Aténach možno pokračovať ďalej. Výborné klimatické podmienky predurčujú tento malebný ostrov na celoročnú dovolenku, Kréta patrí k najteplejším miestam v Európe, má málo zrážok, priemerná ročná teplota dosahuje 27 stupňov.

Pevnosť Spinalonga